

SAĞLIKLI YAŞAM ve BESLENME

Prof. Dr. **TEMEL YILMAZ**
m.temelyilmaz@yahoo.com.tr



DİYABET PARLAMENTOSUNDA NELER KONUŞULDU?

DÜNYA Diyabet Günü'nde birçok etkinlik yapıldı. 20 bin kişinin kan şekeri ölçüldü, Türkiye'nin birçok yerinde binalar mavibe boyandı, ama en önemlisi tartışmasız "diyabet parlamentosu" oldu. Bu toplantıda diyabetli hastaların yaşamını ve geleceğini ilgilendiren çok önemli konular ele alındı.

PAHALI BİR HASTALIK

Diyabet zor bir hastalık. Diyabetli, yaşamı boyunca her gün birçok sorunla karşılaşıyor ve bu sorunları kendi başına çözmek zorunda kalır. Her gün 4-5 kez kan şekeri ölçer; parmaklarını deler, sonuca göre insülin ya da ilaç dozlarını ayarlar, neleri yiyeceğini planlar. Hayatını buna göre düzenlemek zorundadır.

Bu diyabetle yaşam süreci içinde diyabetlinin sürekli desteğe ihtiyacı vardır. Bu destek için devlete, sağlık yöneticilerine, sivil toplum kuruluşlarına, bir çok görev düşüyor.

Diyabet parlamentosu bu dinamikleri bir araya getirip, diyabetlinin sorunlarına destek olmaktan doğdu.

DİYABET PARLAMENTOSU NASIL KURULDU?

Diyabet parlamentosu, diyabetli hastalarla doğrudan devleti buluşturmayı hedefleyen bir proje. Genellikle hastalar sorunları için devletin üst düzey yetkilisi ve son karar verici durumunda olanlara ulaşmakta güçlüklerle karşılaşır. Bu proje, devletin sağlık alanında tüm paydaşları tek çatı altında toplamayı amaçlıyor.

Diyabet parlamentosu, özellikle kronik hastalığı olan hastalıklarla mücadelede örnek bir proje oldu. Hastaların sorunlarının hızlı çözülmesinde çok yararlı oldu. Bu yıl "diyabet parlamentosu" nun 8'inci.

Toplantıya, Sosyal Güvenlik Kurumu Genel Sağlık Sigortası Genel Müdürü Dr. Gazi Alataş,

Sağlık Bakanlığı Obezite ve Diyabet Daire Başkanı Dr. Nazan Yardım, İstanbul İl Halk Sağlık Kurumu Başkanı Dr. Mustafa Özdemir, Milli Eğitim Bakanlığı adına Murat Gülşen ve 30 civarında sivil toplum kuruluşu katıldı. İstanbul milletvekilleri Dr. Ali Şeker ve Onursal Adıgüzel de gözlemci olarak katıldı.

200 diyabetli yaklaşık 3 saat boyunca sorunlarını anlattı. Gerek sivil toplum kuruluşları gerekse hastalar aynı şeyi söyledi: "İyi ki buradayız ve iyi ki bu toplantı yapılmış."

Diyabetli hastalar bakın neler konuştu...

KAN ŞEKERİ ÖLÇÜM ALETLERİNDE SORUNLAR VAR

Birçok diyabetlinin ortak sorunu; kalitesiz Uzakdoğu ürünü kan şeker ölçüm aletleri. Bugün piyasadaki aletlerin % 70'i Uzakdoğu kaynaklı. Tamamına yakınının teknik servisi yok, çağrı merkezleri yok, hatta adresi yok. Kendi yapıldığı ülkelerde markaları yok. Ama Türkiye'de sosyal güvenlik şemsiyesi altında satılıyor, devletin büyük miktarda destek alıyor.

Bu aletlerin bir bölümünde çok ciddi yanlış ölçümler oluyor. Bu yanlış ölçümler hastanın kullandığı ilaçların dozlarının yanlış yapılmasına neden oluyor. Bu yüzden hayatını kaybeden, komaya giren hastalar var.

Diyabetliler merdivenaltı sanayi cihazlarının engellenmesi ve devlet tarafından desteklenmesinin önlenmesini istiyor.

TİP 1 DİYABETLİ GENÇLERİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER

Tip 1 diyabetliler, vücutta insülin hormonu olmayan, bu nedenle yaşamı boyunca insülin kullanmak, her gün 4-5 kez insülin enjeksiyonu olmak zorunda, sürekli kan şekeri ölçmek zorunda. Tip 1 diyabetliler okulu birip de iş hayatına adım atınca önüne camdan duvar-

lar çıkıyor. İşveren diyabetli olduğunu öğrenince genellikle bir bahane göstererek olumsuz yanıt veriyor.

Daha önceki yıllarda yaşam boyu bakım ve tedavi programı gerektiren bu gençlerin şirketlere engelli kadrosuyla girmesine olanak sağlanıyordu. Daha sonra Tip 1 diyabetlilerin puanları düşürüldü ve bu haktan mahrum kaldı.

Diyabetli gençler hastalık bir yandan ekonomik sıkıntı bir yandan psikolojik depresyona giriyor. Tip 1 diyabetli gençler, engelli puanlarının yeniden verilmesini ve eski puanlamaya dönülmesini istiyor.

SOSYAL GÜVENLİK ŞEMSİYESİ

18 yaşına kadar baba ya da annenin sosyal güvenlik şemsiyesinden yararlanarak insülin alan, kan şekeri çubuğu olan gençlerin bir bölümü aileden ayrılınca güvenlik şemsiyesinin dışında kalıyor ve tedavi olamıyor..

İnsülin, glikoz test çubukları ve tedavi pahalı. Bu nedenle bu gençlerin önemli bir bölümü tedaviyi aksatıyor.

Tip 1 diyabette eğer tedavi yetersizse ciddi organ hasarları oluyor. Bu nedenle tedavisinin aksamaması ciddi sağlık sorunlarını beraberinde getiriyor. Bir çok Avrupa ülkesinde Tip 1 diyabetli olan tüm hastalara yaş kaç olursa olsun ücretsiz insülin temin ediliyor.

İNSÜLİN POMPALARI

İnsülin pompaları, sürekli vücuda insülin veren sistemler. Bu sistemler hastaya sağlık



kurulu raporuyla veriliyor. Raporda da "Hayati önemi haizdir" ibaresi var. Hastalar, "Böyle yazdığı halde devlet neden ancak bir bölümünü karşılıyor" diye soruyor.

Devlet hastalara çok daha pahalı birçok cihazın parasını ödemesine rağmen insülin pompalarının bir bölümünü karşılıyor. Gerisini hastalar kredi alıp ödemeye çalışıyorlar.

Diyabetlilerin talebi devlet insülin pompa alımı kurallarını daha sıkı yapsın, kullanılmayan pompaları tekrar geri alsın ihtiyacı olanlara versin ama diyabetliler böylesine önemli olan cihazlara para ödemesin.

HASTA EĞİTİMLERİ ARTIRILMALI

Diyabet yaşamı boyunca süren bir hastalık. Yaşanan sorunlar için her an bir doktor ya da hemşire bulamıyor.

Bunun çaresi, diyabetlinin bir sağlık per-

soneli gibi eğitimi. Diyabetliler, kısa bir süre önce Türkiye Diyabet Vakfı Koordinatörlüğü'nde yürütülen ve 34 bin hastaya ulaşılan Diyabet Akran Eğitimi (DAKE) projesinden çok yararlandıklarını belirtti.

DAKE aslında diyabetli hastanın, hastayı eğittiği bir proje ve ciddi bir eğitim çözümü getiriyor.

SONUÇ

Diyabet parlamentosuna Sosyal Güvenlik Kurumu adına katılan Dr. Gazi Alataş ve Sağlık Bakanlığı adına katılan Dr. Nazan Yardım 3 saat sabırla hastaları dinledi, notlarını aldı ve hastalara geri bildirimleri için teşekkür etti.

Sonuçlardan çok umutluyum; çünkü toplantının ertesi günü Nazan Hoca arayarak Tip 1 diyabetlinin engelli sorununu düzeltmek için çalışmalara başladığını söyledi.

Danimarka Büyükelçisi'nin daveti

14 Kasım Dünya Diyabet Günü'nde Danimarka'nın Türkiye Büyükelçisi Sn. Stevende Olling, Ankara'daki konutunda bir resepsiyon verdi. Resepsiyonda kısa bir konuşma yapan Olling, Türkiye'ye yeni geldiğini ve çok sevdiğini belirterek bu toplantının Danimarka-Türkiye arasında sağlık alanında güçlü ilişkiler için bir başlangıç olmasını temenni etti. Bu diyabetliler için çok önemli bir davet, umarım ülkemizde de gelecek yıllarda benzer davet ya da toplantıların sayısı artar.